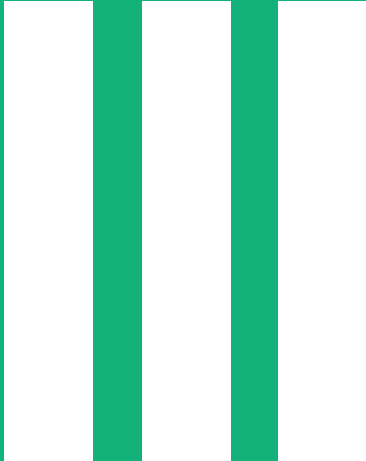

et hjem til hjemløse unge

Hjem til **alliancen**
alle

årsrapport 2017

”

Jeg ville ikke
turde tage
på herberg

jeg kendte en der endte
med en nål i armen,
det ville jeg ikke. Han var ikke
stærk nok, og når det hele ramler
ned over hovedet på dig, så
ender man i nogle
ubehagelige ting.”

00

01

02

03

04

05

06

Introduktion	5
Hjemløsheden stiger	6
Hvem er vi?	26
Hjem til alle – hvordan?	36
Boligen er ikke målet alene	58
Sådan skaffer vi hjem til alle	70
Dem vi taler om, skal tale selv	88

Hjemløse unge

– hvem er de?

Danskerne møder først og fremmest hjemløsheden, når vi passerer den gamle slidte mand med poserne på bænken, eller ser en gruppe fulde mennesker på torvet: De råber højt, de har hunde, og måske tigger de om penge fra forbipasserende.

Det er arketyper på hjemløshed, som den genfindes i film og litteratur, og det er den, vi tænker på, når vi over middagsbordet diskuterer, om

man skal give tiggere penge, og om det er i orden at der ligger en på varmeristen foran Brugsen.

De unge hjemløse kæmper med en række af de samme udfordringer som de ældre hjemløse. Men de adskiller sig på flere måder fra det klassiske billede af hjemløshed – både i deres baggrund, deres selvopfattelse og deres livsperspektiver.

01.

Hjemløsheden stiger

Ifølge den seneste hjemløse-tælling
fra februar 2017 er der
6.635 hjemløse i Danmark.

Det er mere end 1.600 flere end i 2009, hvor VIVE (det daværende SFI) begyndte at kortlægge hjemløsheden i Danmark. Siden de første kortlægninger er antallet af hjemløse steget år for år, og selv når man tager højde for den generelle befolkningsvækst, har andelen af danskere, der lever som hjemløse, aldrig været højere end nu.

Unge i alderen 18-29 år tegner sig for størstedelen af denne stigning. På bare 8 år er antallet mere end fordoblet, og over 2.000 unge mangler i dag et hjem, de kan kalde deres eget.

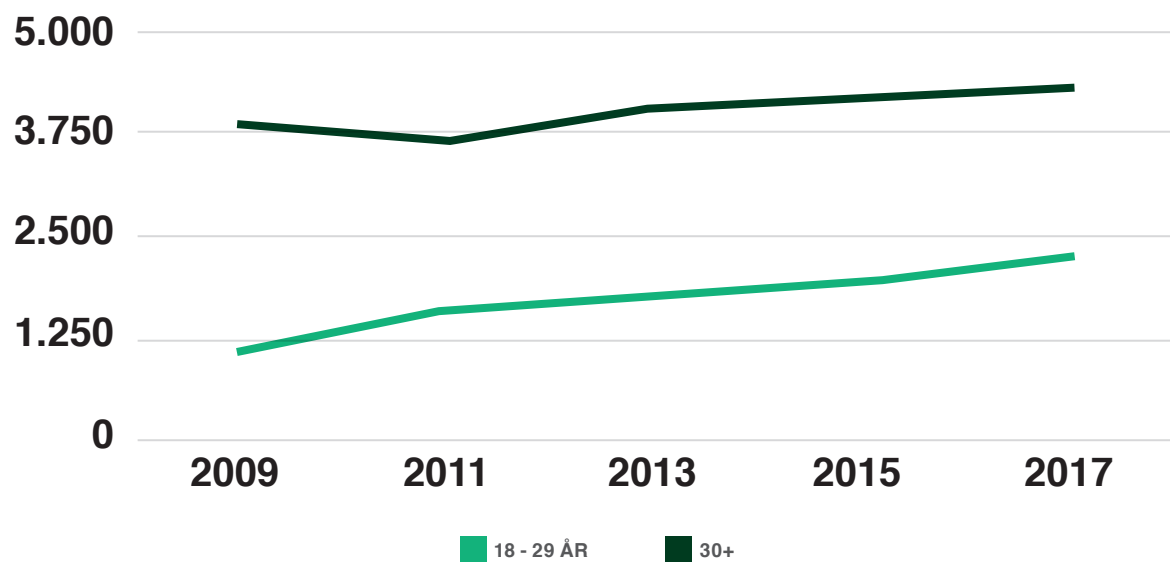
I de første år med den nationale Hjemløsestrategi (2009-2011) lykkedes det faktisk at sænke antallet af hjemløse over 30. Men gruppen af hjemløse unge voksede i samme periode så drastisk, at det samlede antal hjemløse steg.

Og siden 2011 er udviklingen desværre kun gået én vej: Mere end hver tredje hjemløse i Danmark er nu mellem 18-29 år.

Både blandt unge og ældre hjemløse er størstedelen, næsten tre ud af fire, mænd. Men andelen af kvindelige hjemløse er stigende.

Udviklingen af hjemløsheden

Den første kortlægning af hjemløshed i Danmark blev udført af VIVE i 2007, men definitionen af hjemløshed blev ændret i kortlægningerne fra 2009 og frem. Derfor refereres der til kortlægningerne fra 2009 og frem, når udviklingen af hjemløshed undersøges.

Kilde: Hjemløshed i Danmark 2017. VIVE

Hvem er de unge hjemløse?

De hjemløse unge adskiller sig på flere punkter fra de ældre hjemløse. Oftest sover de ikke på gaden, men er såkaldte **sofasurfere**: De kan i flere år cirkulere mellem **midlertidige løsninger** hos venner og familiemedlemmer, indtil netværket slipper op, og de til sidst henvender sig til herberger og varmestuer.

Det er en usikker og stressende tilværelse, fordi den unge aldrig ved, hvor længe det er muligt at blive. Og den lånte sofa kan også være omfattet af aftaler om modydelser i form af prostitution eller pusher-aktiviteter, der i sig selv flytter de unge længere væk fra et godt ungdomsliv. Og når sofasurfing ikke længere er muligt, ender de unge ofte på gaden eller på herberger. Det er et hårdt miljø, hvor stort set alle har massive udfordringer.

Når man taler med hjemløse unge, ligner de på mange måder andre unge mennesker.

Men hvor andre unge kæmper for at skille sig ud, ønsker de hjemløse unge først og fremmest at passe ind og være ligesom alle andre. De drømmer om det samme som andre unge, men deres marginaliserede position forstærkes, for hver måned de tilbringer i hjemløshed. Det gør det gradvist sværere at opnå det liv, de ønsker. Jo længere tid man tilbringer som hjemløs, jo mere mærket bliver man af det hårde liv. Ser man på de helt unge hjemløse mellem 18 og 24 år, som er registreret i mindst to hjemløsetællinger, stiger andelen med psykiske lidelser, misbrug eller begge dele markant.

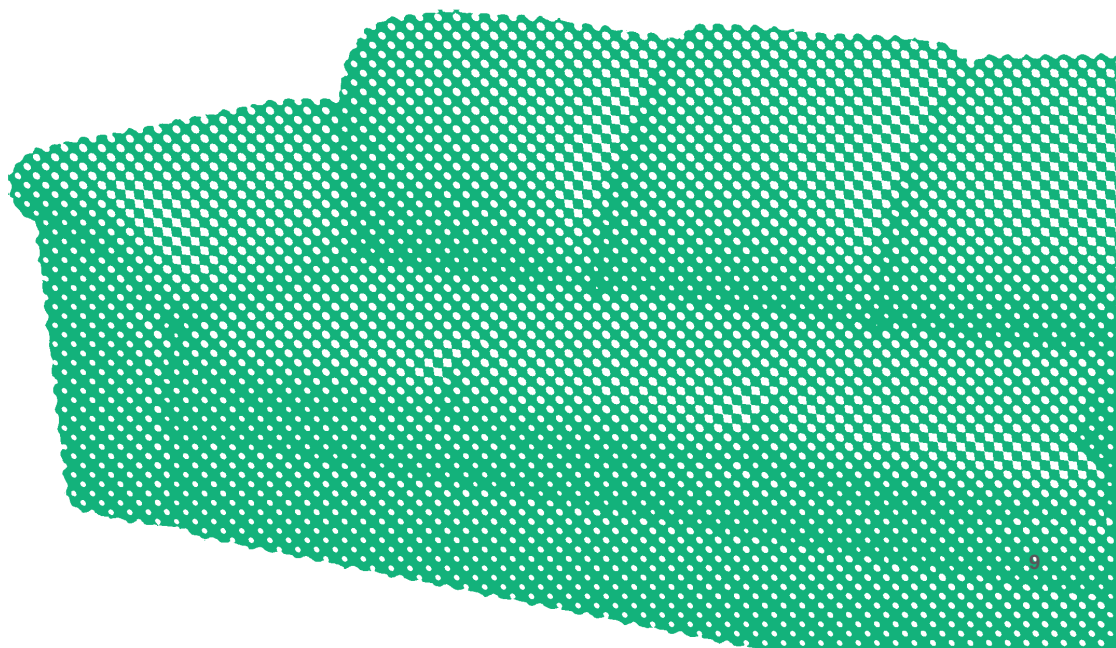
Mange unge fortæller, hvordan deres liv går i stå, når de havner i hjemløshed. Det er svært at have en normal hverdag, når man ikke ved, hvor og hvornår man kan sove den kommende nat, om man kan få et bad og rent tøj på, eller hvor lang transporttid man har næste dag. Man følger ikke samme skema som resten af samfundet. Og det gør det svært at få et arbejde og beholde det, da man let kommer til at fremstå ustabil. Det samme gør sig gældende for uddannelser. Det er svært at lære og studere, når man ikke er udhvilet eller har ro til at lave sine lektier.

Livet som sofasurfer kan på kort sigt være bedre end det alternativ, som herbergerne kan tilbyde. Men det indebærer en konstant følelse af usikkerhed. Man lever altid på lånt tid og af andres gode vilje. Ingen unge mennesker ønsker at være hjemløse eller bære

rundt på de stempler og fordomme, som følger med. I en tid, hvor flere unge får en uddannelse, hvor ungdomskriminaliteten falder, og hvor danske unges forbrug af alkohol og stoffer er nedadgående, falder de hjemløse unge hårdere igennem. De risikerer i højere grad at blive oplevet som marginaliserede outsiders.

Mange hjemløse unge gør sig bl.a. derfor umage med ikke at fremstå som udsatte. De sørger for at have en præsentabel facade, der gør, at de på overfladen ligner andre unge.

De fleste forsøger også at holde sig væk fra herberger og andre hjemløsetilbud så længe som muligt. De forbinder herbergerne med meget af den dårligdom og de fordomme, der følger med at være hjemløs.

”

**Jeg græd
hele dagen,**

det har ikke været holdbart at bo
fire mennesker ved min kæreste,
så jeg har ikke kunnet **tage**
mig sammen til noget,
at gå i skole, jeg har bare sumpet.

Så jeg vidste at jeg skulle have min
egen base for at **komme i gang igen.**
Jeg skulle kunne **lukke min dør**
og sige, dig vil jeg ikke
snakke med i dag.

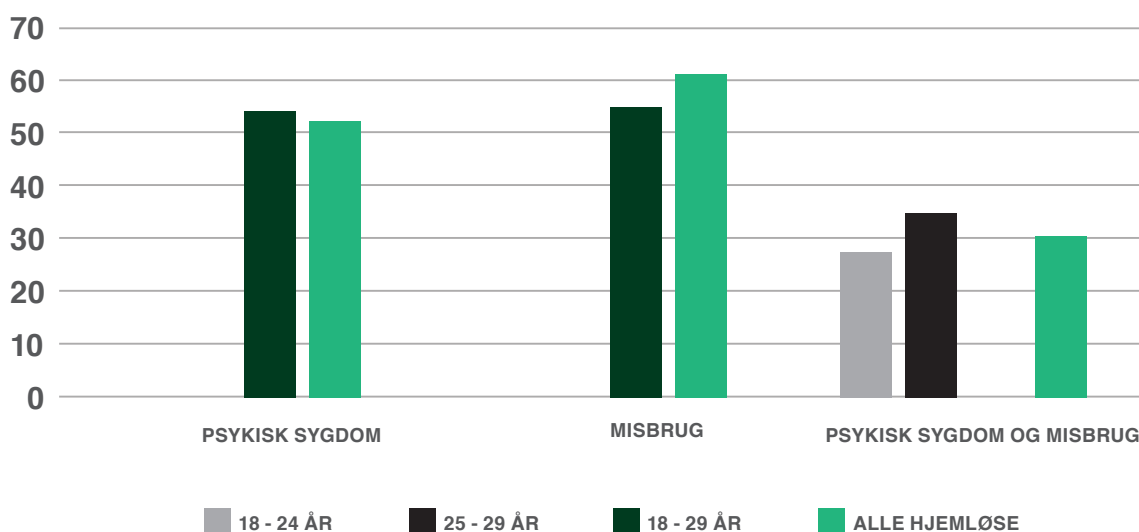
Unge hjemløse har tung bagage

De hjemløse unge er en sammensat og kompleks gruppe, og hver enkelt har sin egen historie. Men en række fællestræk går igen på tværs af gruppen. Over halvdelen af de hjemløse unge har en psykiatrisk diagnose, og lige så mange har et misbrug af alkohol eller stoffer. Det er stort set lige så mange som blandt de ældre hjemløse.

Mere end hver tredje af de hjemløse unge i alderen 25-29 år har både en psykiatrisk diagnose og et misbrug. Dette er flere end i den samlede hjemløsegruppe.

Først og fremmest er de hjemløse unge kendetegnet ved, at hjemløshed sjældent er deres eneste udfordring – mange kæmper også med psykiske problemer og/eller misbrug.

Psykisk sygdom og misbrug hos hjemløse i procent

I dag er det ikke sådan, at de hjemløse unge altid kommer fra samfundets bund.

Flere end tidligere kommer fra familier, som i hvert fald på papiret har et bedre fundament, bl.a. i form af højere uddannelsesniveau og indkomst.

De hjemløse unge er også kendetegnet ved, at en stor andel – omkring en tredjedel – har været anbragt uden for hjemmet i længere tid. Og ofte er det i overgangen fra anbringelse til egen bolig, at det er gået galt for dem. På den måde har hjemløsheden et meget konkret udspring i deres barndom og opvækst.

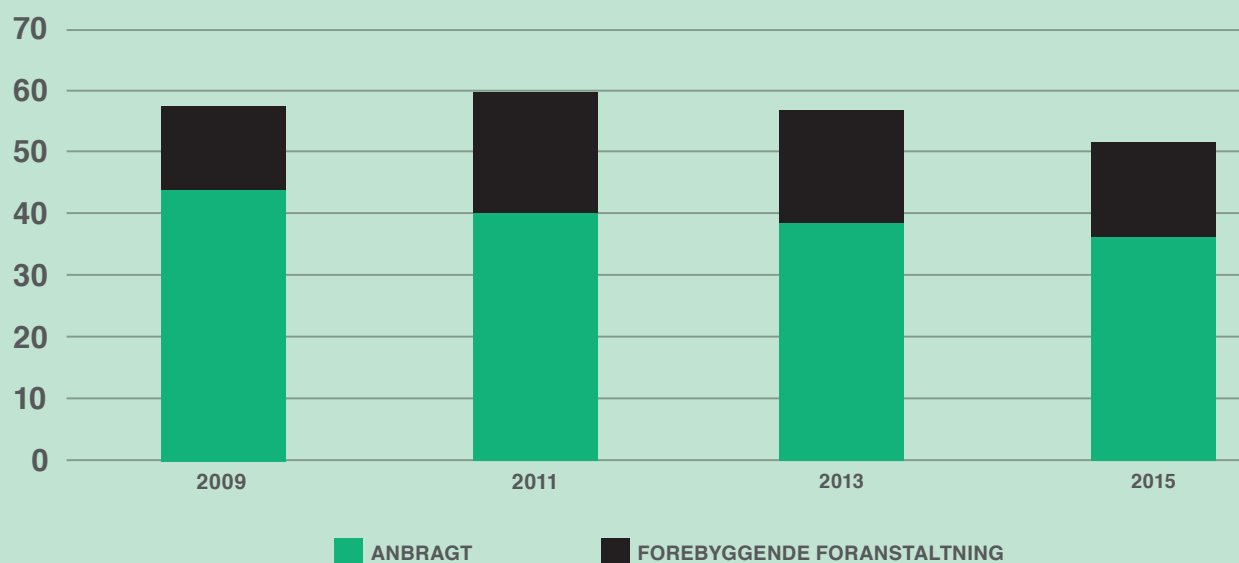
Anbringelse er noget af det allermest udfordrende for unge. Flere undersøgelser har vist at anbragte børn i almindelighed klarer sig markant dårligere end andre børn, når det handler om eksempelvis skolegang og uddannelse.

Andelen af hjemløse unge, der har været i anbringelse som børn, er dog faldet en anelse – fra næsten halvdelen i 2009 til 37 pct. i

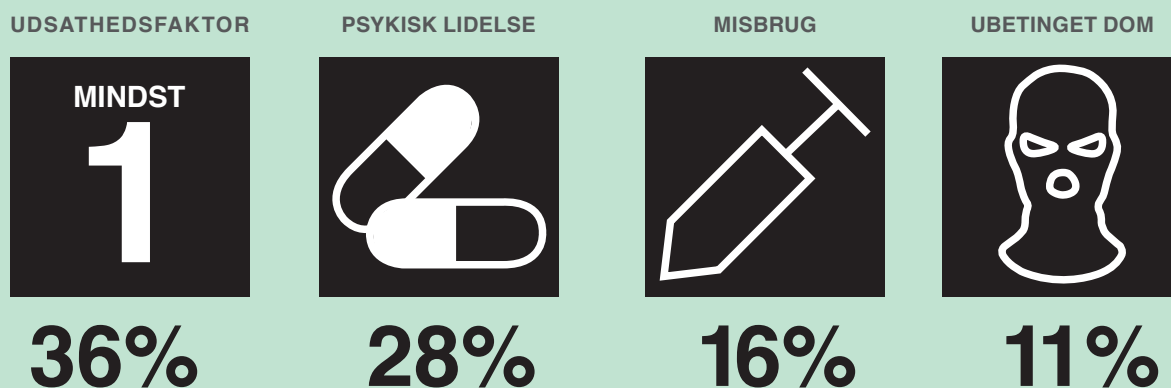
2017. Men som VIVE påpeger, skal det også ses i lyset af den voldsomme stigning i antallet af hjemløse unge: Udviklingen er bl.a. udtryk for, at hjemløshed i dag rammer bredere – også blandt unge, der ikke befinder sig i den traditionelle risikogruppe. Samtidig er der sket et lille fald i antallet af børn, der bliver anbragt uden for hjemmet.

Godt en tredjedel af de unge hjemløse har forældre, der er kendetegnet ved mindst én af tre "udsathedsfaktorer" – psykisk sygdom, misbrug eller kriminalitet. Men det betyder omvendt, at to tredjedele ikke har problemer af den art. Selvom tallene ikke giver hele billedet af de unges opvækstvilkår, indikerer de, at hjemløshed rammer en lidt bredere befolkningsgruppe end tidligere.

Andel af hjemløse mellem 18-24 år der har været anbragt

Udsathedsfaktorer blandt forældre til hjemløse mellem 18-24. Andel i procent.

Kilde "Veje ind og ud af hjemløshed".

VIVE 2017. Tællingsdata, boformsdata og øvrige registerdata. Tal fra 2015.

Den vanskelige vej til voksenalivet

Unge mellem 18 og 29 er almindeligvis i gang med at danne grundlaget for deres voksentilværelse – med uddannelse, job, familie og fritidsliv.

Det er deres hjemløse jævnaldrende sjældent.

En del af dem formår at holde fast i et job eller en uddannelse fra sofaen eller herberget, men det er vanskeligt, så længe boligsituationen er ustabil og miljøet omkring den unge er kaotisk.

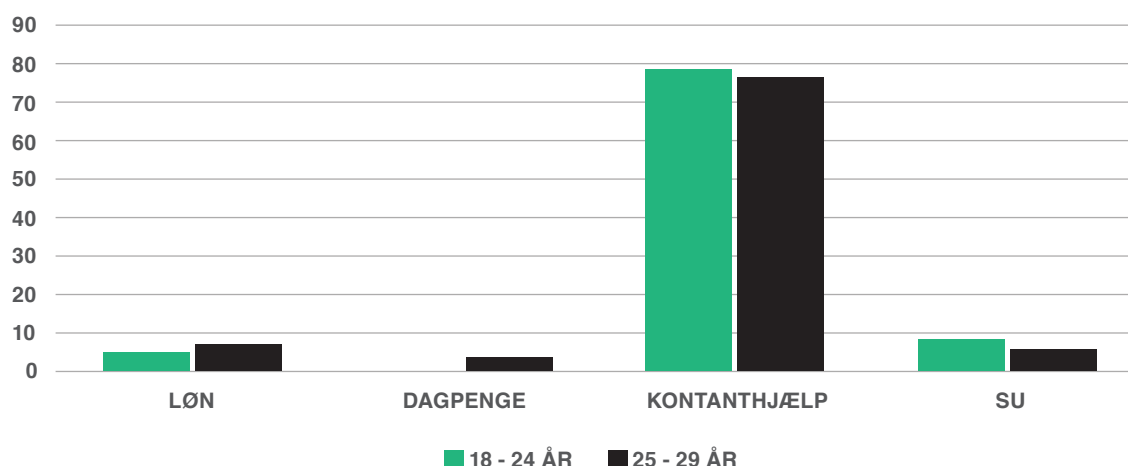
Et forbrug af stoffer eller alkohol gør det ikke nemmere.

Derfor udgøres deres indkomstgrundlag da også i altovervejende grad af kontanthjælp. Fordelingen på forskellige indkomsttyper afviger dog en smule fra den samlede hjemløsegruppe. Naturligt nok er en højere andel

af de hjemløse unge på SU, mens andelen på førtidspension omvendt vokser i takt med alderen.

Vejen til arbejdsmarkedet er blevet længere for alle hjemløse. Mens 9 pct. af de hjemløse havde en lønindkomst i 2009, var det kun 5 pct. i 2017. Man kunne forestille sig, at det var lettere at få et arbejde for en ung end en ældre hjemløs, der måske er fysisk og psykisk mærket af flere års hjemløshed. Men faktisk er de unges beskæftigelsesgrad ikke højere end de ældres.

Indkomstgrundlag for hjemløse unge

Kilde: Hjemløshed i Danmark 2017.

Omkring tre fjerdedele af de helt unge hjemløse mellem 18-24 år har grundskolen som højeste gennemførte uddannelse. Blandt alle unge i alderen 20-24 år er andelen blot 26 pct. Og mens kun 0,4 pct. af de 20-24-årige danskere ikke har afsluttet folkeskolen, gælder det 11 pct. af de 18-24-årige hjemløse.

I en tid, hvor der bliver sat ambitiøse mål for uddannelsesniveautet i de unge generationer, og hvor uddannelsesinflationen gør det sværere at få ufaglærte jobs, betyder det, at de hjemløse unge er dårligt stillet.

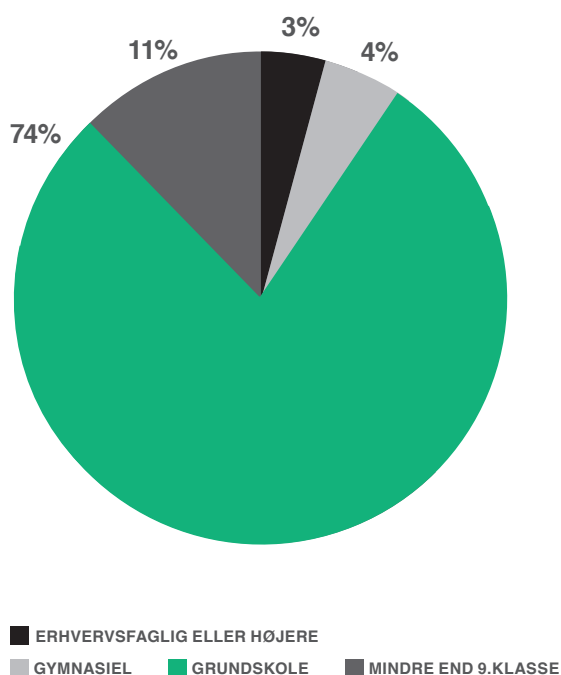
Samlet set har de en markant lavere tilknytning til både uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet end deres jævnaldrende.

De hjemløse unge har selvsagt ikke haft et langt liv på gaden, ligesom flere af de ældre hjemløse har. Og de unge er generelt hjemløse i kortere tid end de ældre. Det er et opmuntrende tegn på, at det er muligt for dem at komme videre i livet. Men hvordan det senere går de unge hjemløse, ved vi ikke meget om – ud over at de har fået en bolig.

Til gengæld ved vi, at hver gang det lykkes én at komme ud af hjemløsestatistikken, kommer endnu flere til. Og kortlægningerne viser samtidig, at en del bliver hængende i hjemløsheden. Efter to år er næsten 20 pct. af de unge stadig hjemløse, og efter fire år er det knap hver tiende.

De hjemløse unge er nogle af de mest sårbare mennesker i vores samfund. De står på kanten til at skulle forme deres liv som voksne. Vi har muligheden for at hjælpe dem bedre på vej – men det kræver en helt anden indsats end hidtil.

Højeste gennemførte uddannelse for hjemløse unge 18-24 år

Andelen af hjemløse unge mellem 18-29, som forbliver hjemløse. Angivet i antal og procent:

ÅR	ANTAL	2 ÅR EFTER I PROCENT	4 ÅR EFTER I PROCENT	6 ÅR EFTER I PROCENT
2009	1620	17	9	5
2011	2166	16	8	
2013	2262	18		
2015	2556			

Data fra Veje ind og ud af hjemløshed.

VIVE 2017. Tællingsdata, boformsdata og øvrige registerdata.

Hvor mange unge hjemløse er der i Danmark?

Ifølge den nyeste kortlægning fra 2017
er der op mod 2.300 hjemløse unge i Danmark
– en stigning på 16 pct. i forhold til de
ca. 2.000 i den forrige kortlægning fra 2015.

VIVE har med rapporten ”Veje ind og ud af hjemløshed” fra september 2017 forsøgt at give et mere præcist estimat af omfanget af hjemløshed. I rapporten suppleres de kortlægninger af hjemløshed, der er foretaget i perioden 2009-2015, med data om brugerne af landets §110-boformer for hjemløse.

Rapporten når frem til, at det samlede antal hjemløse i alderen 18-29 år i 2015 lå på ca. 2.500 – altså 500 flere end det antal, 2017-kortlægningen når frem til.

Ifølge Lars Benjaminsen, seniorforsker ved VIVE, og forfatter til rapporterne om hjemløshed, kan der være et yderligere mørketal i form af hjemløse, der tager midlertidigt ophold hos venner og familie, og som ikke ”dukker op” i hverken hjemløsetællinger eller kommunernes data. De unge er stærkt overrepræsenteret i denne gruppe, så det reelle antal hjemløse er formentlig en del højere end 2.300.

CASE

Mikkels historie

Mikkel er en ung mand på 20 år. På grund af forskellige uheldige begivenheder og beslutninger mister han først sit arbejde og efterfølgende, da han ikke kan betale husleje, den lejlighed, hvor han boede med en ven.

Mikkel har en omgangskreds af venner, som han ser meget. Men han fortæller dem ikke, at han er blevet hjemløs. Han finder i stedet på undskyldninger for at sove på skift ved forskellige venner. Indimellem finder han ikke lige en sofa eller ønsker ikke at spørge igen, og så er han nødt til at sove på gaden.

Når man spørger Mikkel, om det virkelig kan passe, at hans venner ikke ved, at han er hjemløs, eller om de ikke undrer sig over, at han altid vil blive og sove, svarer han, at de aldrig har spurgt. Han siger, at de aldrig taler om den slags ting, men mest om fodbold og computerspil.

Men efter omkring et halvt års tid kan Mikkel ikke længere holde den gående med at overnatte hos sine venner. Han begynder at sove fast på gaden, ofte i en parkeringskælder, hvor han har ly for vind og vejr.

Mange unge som Mikkel oplever det som ubehageligt og stressende konstant at skulle være på jagt efter den næste sofa.

Men samtidig føler de sig langt fra hjemløseverdenen.

De opfatter og omtaler ikke sig selv som hjemløse – og holder sig på afstand af hjemløsetilbud. De vil ikke associeres med suppekøkkener, varmestuer og madbillerter. Især repræsenterer herbergerne for mange unge indbegrebet af de dårligdomme der kan følge med hjemløshed. De hjemløse unge er meget tilbageholdende med at kontakte disse institutioner, da de frygter, at det kan føre til misbrug og psykiske problemer.

”

Jeg har **ikke**
noget sted
at bo,

**det er svært at møde
og lave aftaler, jeg ved ikke hvor
jeg sover, måske Køge
eller Charlottenlund. Det er svært.**

**Men jeg skal have et arbejde for at
få en lejlighed, men det er svært nok
at komme op på arbejde, når
man har et sted at bo, prøv at tænke
når man ikke har et sted ...**

**Det er svært, hvis man bor på gaden,
så møder man op og har ikke været
i bad og er beskidt og lugter,
det kan man ikke.”**

02.

Hvem er vi?

Hjem til Alle alliancen er en forening, der har sat sig for at skabe et hjem til hver af Danmarks 2.000 hjemløse unge – et hjem, hvor de kan få ro og luft til at få livet tilbage på skinner.

Hjem til Alle blev lanceret i 2016 af Københavns Kommune, Realdania, Bikubenfonden og Helsefonden, der sammen tog initiativ til en undersøgelse af hjemløshed blandt unge i Danmark.

På den baggrund samledes 80 aktører fra erhvervslivet, den offentlige sektor, boligsektoren og civilsamfundet om at skabe en alliance, som vil stoppe hjemløshed blandt unge ved at udvikle nye løsninger på tværs af sektorer.

Alliancen har gennem sit første år været drevet af en styregruppe med 12 partnere. I august 2017 tog de initiativ til at danne foreningen Hjem til Alle og valgte en bestyrelse, som fremover vil lede alliancens arbejde. Styregruppen vil fremover være advisory board for alliancen.

Bestyrelsen står i spidsen for arbejdet med at udvikle prototyper på nye løsninger, udfordre de barrierer, der står i vejen for at hjælpe de unge, og kvalificere den offentlige debat om hjemløshed.

Det sker i samarbejde med en lang række andre aktører over hele landet: frivillige organisationer, fonde, myndigheder, uddannelsesinstitutioner, virksomheder, boligselskaber m.v. Hjem til Alle alliancen er åben for alle, der ønsker at bidrage til at afskaffe hjemløshed blandt unge. Kriterierne for at deltage er, at man bakker op om alliancens grundlæggende mål, og at man er klar til at stille handlekraft, ressourcer og viden til rådighed for alliancens arbejde. Det handler ikke kun om at skaffe dem tag over hovedet. Hvis resultaterne skal være

langtidsholdbare, og de unge skal have et varigt liv uden for statistikkerne, er der behov for en 360-graders-indsats, der også omfatter socialrådgivning, etablering af netværk i civilsamfundet og på sigt et uddannelses- eller beskæftigelsestilbud.

Hjem til Alle alliancen tror på, at det er muligt at give de 2.000 unge et hjem og et liv inden for fællesskabet – og har givet sig selv 10 år til at indfri ambitionen.

Hvordan arbejder vi?

Alliancen tager udgangspunkt i lokale initiativer skabt i et samarbejde mellem myndigheder, frivillige, uddannelsesinstitutioner og aktører i boligsektoren. Ideen er, at lovende og succesrige løsninger kan sprede sig på tværs af landet som ringe i vandet.

Alliancen tager afsæt i Collective Impact – en metode til tværsektorielt samarbejde om at løse komplekse problemstillinger.

Samarbejdet mellem alliancens aktører er drevet af fem principper:

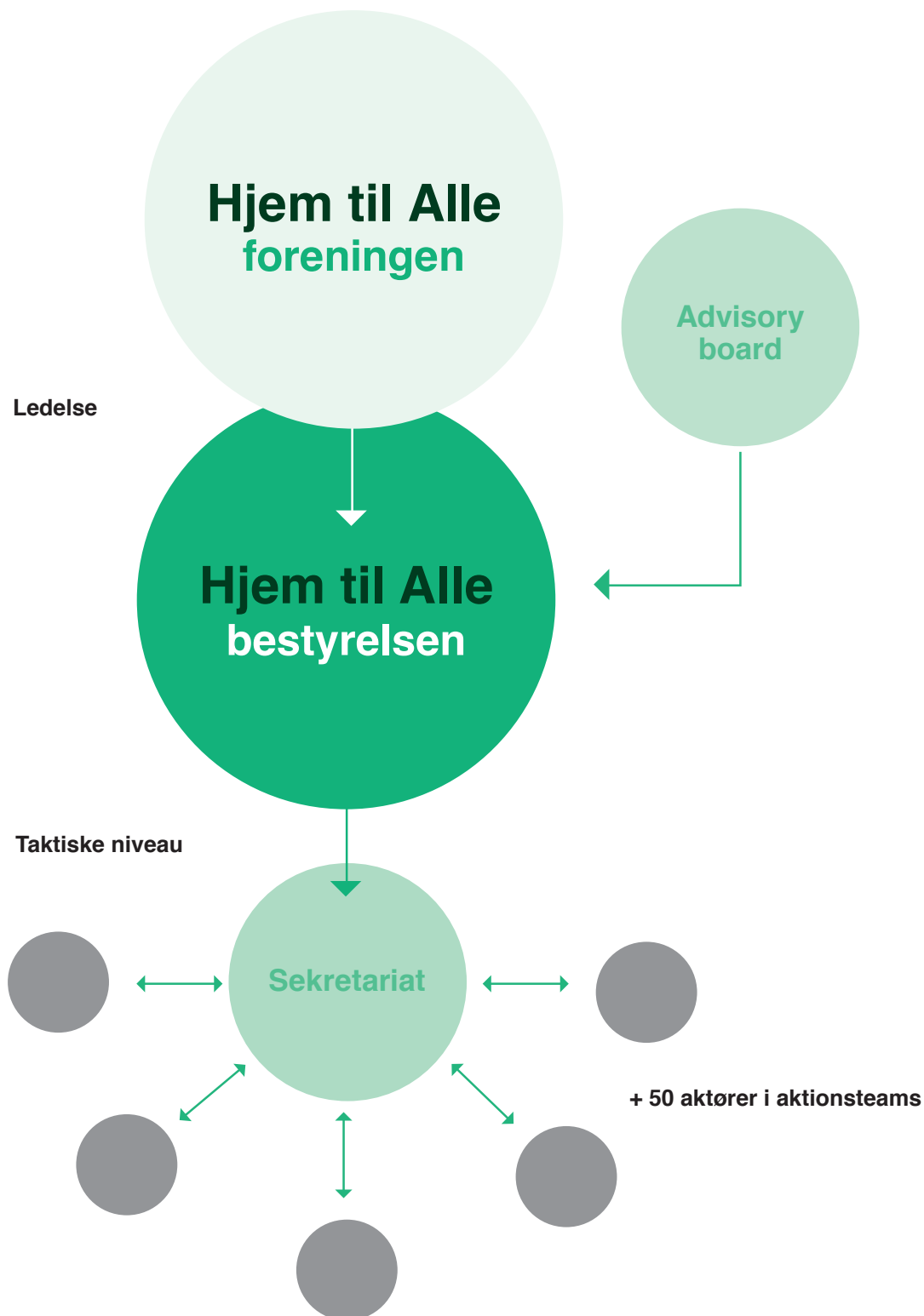
1. Fælles agenda og konkrete mål
2. Fælles målemetoder
3. Gensidigt forpligtende aktiviteter
4. Hyppig og åben kommunikation
5. Et fælles sekretariat

En fælles forståelse af problemet og målet er afsæt for alle alliancens aktiviteter:

Samtlige initiativer og prototyper på nye løsninger skal bidrage til at nå målet. Ambitionen er, at aktørerne i så høj grad som muligt deler erfaringer og viden undervejs. Alle, der indgår i alliancen forpligter sig til at stille data til rådighed for arbejdet. Den løbende dialog sker i arbejds- og følgegrupper i forbindelse med de enkelte aktiviteter, via nyhedsbreve og sociale medier.

Det daglige arbejde koordineres og faciliteres af et sekretariat med tre medarbejdere. Sekretariatets kerneopgaver er: Strategisk ledelse af alliancen for at sikre opfyldelse af fælles mål; facilitering af nye fælles løsninger og mobilisering af nye aktører; kommunikation indadtil mellem alliancens aktører og udadtil i den brede offentlighed; dataindsamling og måling af alliancens resultater.

Organisationsmodel:

Hjem til Alle

alliancens bestyrelse

Formand: Agi Csonka,
chef i Villumfonden:

Agi Csonka er tidligere direktør i SFI og nu chef for et nyt indsatsområde om unge og naturvidenskab i Villumfonden. Hun er uddannet cand.phil. og har en ph.d. i ledelse og organisation fra Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet. Hun har omfattende ledelseserfaring og er bl.a. bestyrelsesformand for Ungdomsbureauet, som står bag Ungdommens Folkemøde.

Næstformand: Søren Kaare-Andersen,
direktør i Bikubenfonden

Søren Kaare-Andersen har som direktør i Bikubenfonden arbejdet for at omlægge fondens strategi fra traditionelle donationer til i højere grad at arbejde med langsigtede investeringer i at løse komplekse problemer. Søren Kaare-Andersen har en lang karriere i den finansielle verden. Han er bl.a. bestyrelsesmedlem i Roskilde Fonden, Fonden for Socialt Ansvar og Nasdaq Københavns Rådgivende Udvalg.

Bent Madsen, administrerende direktør i
BL – Boligselskabernes Landsforening

Bent Madsen er som repræsentant for den almene sektor en af de aktører, der arbejder aktivt på at sikre billige boliger, udvikle udsatte boligområder og integrere udsatte borgere i boligmiljøer rundt om i landet. Bent Madsen har en fortid i bl.a. Finansministeriet. Han er bestyrelsesmedlem i flere internationale boligorganisationer, og herhjemme bl.a. i Det Sociale Netværk.

Charlotte Markussen, direktør i Høje-Taastrup Kommune:

Charlotte Markussen har lang erfaring med kommunale velfærdsopgaver og har et indgående kendskab til muligheder og barrierer i arbejdet med at skabe hjem og social støtte til udsatte borgere. Charlotte har desuden erfaring fra bestyrelsesposter i en række velfærdsorganisationer.

Jens Elmelund, administrerende direktør i KAB:

Som direktør i KAB er Jens Elmelund optaget af at innovere sektorens boligformer for at efterkomme behovet for billige boliger. Han er meget aktivt engageret i at udvikle boligkoncepter, som fremmer fællesskaber og integration af udsatte borgere. Tidligere har han bl.a. arbejdet som udviklingsdirektør i Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning og som økonomidirektør i Socialforvaltningen.

Anders Folmer Buhelt, direktør i Ungdommens Røde Kors

Anders Folmer Buhelt har det daglige ansvar for landets største frivillige sociale organisation for unge. Over hele landet er URK's mange frivillige engageret i aktiviteter, hvor unge skaber ligeværdige fællesskaber for hinanden.

Robert Olsen, forstander for Kofoeds Skole

Robert Olsen er bl.a. tidligere forstander for Mændenes Hjem og bestyrelsesmedlem i Hus Forbi. Robert er en ofte benyttet ekspert i udvalg og kommissioner på området for udsatte borgere i stat og kommuner. Han er desuden en aktiv debattør bl.a. gennem Rådet for Socialt Udsatte.

Hjem til Alle

alliancens partnere

BIKUBENFONDEN

AARHUS
KOMMUNE

PROFESSIONSHØJSKOLEN

METROPOL

**KØFOEDS
SKOLE**

KØBENHAVNS KOMMUNE

KL

BL
DANMARKS
ALMENE
BOLIGER

Socialstyrelsen

”

Jamen, jeg var
selv kommet
igang med
noget skole,
tømrer,

men der bliver jeg smidt ud,
fordi de havde fået nogle papirer
fra København, **hvor der stod,**
at jeg var krævende, selvom
der slet ikke havde været
nogle problemer i det halve år.

Og sådan nogle ting det hjalp
de ikke med, og så er du **fanget**
i en situation pga. dine papirer,
uden at det hænger sammen
med din hverdag.”

03.

Hjem til alle – hvordan løser vi problemet?

At afskaffe hjemløshed blandt unge i Danmark er en ambitiøs målsætning. Antallet af unge hjemløse er stort og voksende, og ofte er hjemløsheden kun toppen af isbjerget.

Mange af de ca. 2.000 hjemløse unge befinder sig på kanten af samfundet, med markant lavere chancer end deres jævnaldrende for at få en uddannelse, et job eller et langt liv.

Det har ikke bare store menneskelige omkostninger for den enkelte – det er også dyrt for samfundet. Danmark bruger hvert år 1,6 milliarder kr. på hjemløseområdet. Den egentlige omkostning er alt det, samfundet

går glip af – på grund af de hjemløses ringe udsigter til at komme til at bidrage til fællesskabet på arbejdsmarkedet, på uddannelserne og i samfundslivet.

Både menneskeligt og økonomisk er der altså et stort potentiale i at nedbringe hjemløsheden.

Og bryder man antallet af unge hjemløse ned på kommuner, virker problemet håndterbart: I gennemsnit er der blot 24 unge hjemløse pr. kommune. Men de er ikke jævnt fordelt, idet de største byer tegner sig for en

uforholdsmæssigt stor del: I København er der 380, i Aarhus 378 og i Aalborg 102.

Omvendt viser erfaringerne, at det inden for de eksisterende rammer er muligt at gøre et

indhug i tallet, også i de store byer. Således har Odense på 2 år nedbragt antallet af unge hjemløse med 22 pct., fra 50 til 39.

Hvad koster hjemløsheden?

Konsulenthuset Better Editions har opstillet et skøn over samfundets udgifter på hjemløsheden. Konservativet estimeret anvendes 824 millioner kr. på boformer, 375 millioner på kontanthjælp og 467 millioner kr. på behandlinger af psykiske lidelser. Det svarer til en årlig enhedsomkostning på 272.000 kr. per hjemløs borger.

”

Både
menneskeligt
og økonomisk
er der et stort
potentiale i at
nedbringe
hjemløsheden”

Housing first

I 2009 lancerede den daværende regering en hjemløsestrategi, som repræsenterede et paradigmeskifte i arbejdet med hjemløshed i Danmark. Ideen var, at indsatsen fremover skulle bygge på en Housing First-strategi.

Housing First repræsenterer en relativt ny tilgang til hjemløshed. Traditionelt har den dominerende tænkning været, at den hjemløse langsomt skulle vænnes til at bo i en bolig frem for på gaden. Hjemløse-indsatser i Danmark har typisk været bygget op som en "trappetrinsmodel", hvor den hjemløse langsomt flyttes fra gaden til et herberg og derfra til forskellige former for botilbud, indtil den hjemløse på et tidspunkt vurderes at have opnået tilstrækkelig kompetence til at flytte i egen bolig i et almindeligt boligområde.

Indikatorer på "boligevnen" inden for denne tilgang kan f.eks. være, hvordan den hjem-

løse håndterer hygiejne, eventuelt misbrug og egen økonomi: For at kunne kvalificere sig til en bolig skal den hjemløse demonstrere evne og vilje til at kontrollere – og helst komme helt ud af – stof- eller alkoholmisbrug, gæld eller andre problemer.

Housing first bygger på det modsatte princip. Strategien blev afprøvet første gang i 1988, af organisationen Beyond Shelter i Los Angeles, Californien. Den bærende ide er, at den hjemløses største og primære behov er et stabilt sted at bo: Ikke et ophold på et bosted, men en egen bolig med de lejer- eller ejerrettigheder, som en bolig giver – ikke mindst udsigten til at kunne blive boende.

Grundopfattelsen i **Housing first**:

- Boligen som en basal menneskeret
- Respekt, empati og medmenneskelighed over for alle borgere
- En forpligtelse til at arbejde med brugerne, så længe de har behov
- Selvstændige boliger i almindeligt byggeri
- Adskillelse af bolig og støttetilbud
- Udgangspunkt i borgerens behov og selvbestemmelse
- Recovery-orientering
- Skadesreduktion

Housing first betyder at boligen kommer først og at en stabil boligsituation er en forudsætning for at kunne rette op på f.eks. psykisk sygdom, misbrug og maglende socialt netværk. Housing First-tilgangen blev første gang anbefalet i Hjemløsestrategien 2009-2013.

Kilde: Servicestyrelsen

Hjemløse problemet har i for mange år handlet om afhjælpning:

Strategien bygger på den erkendelse, at det er vanskeligt at ”træne” sig til at bo i eget hjem på et midlertidigt bosted. Netop usikkerheden om boligen vil stå i vejen for andre processer. Først når der er klarhed om boligforholdene, vil der være basis for at arbejde med misbrug, uddannelse, job, relationer m.v.

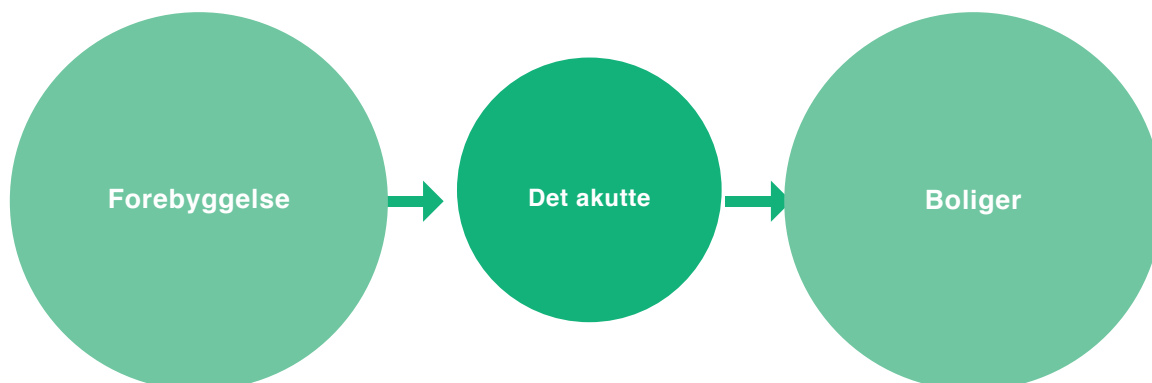
Housing first bygger også på den indstilling, at et hjem er en basal menneskeret, uanset den enkeltes sundhedstilstand, misbrug eller eventuelle andre sociale udfordringer.

Det kræver, at flere forskellige aktører arbejder sammen om at nå dette mål.

Hjemløshed er, hvad man kalder et wicked problem: Et problem, som ikke lader sig løse inden for eksisterende politiske eller metodiske rammer, men kræver grænseoverskridende tænkning og koordineret handling fra en række parter.

Hjem til Alle alliancen samler en række aktører, der har forpligtet sig til at bidrage til at nå det fælles mål. Alliancen omfatter først og fremmest repræsentanter for:

Der er brug for intensiveret fokus på før og efter:

- De myndigheder, som har ansvaret for at garantere sociale ydelser og støtte til de unge, herunder nogle af de kommuner, som oplever problemerne mest markant; Aarhus og København.
- Den almene boligsektor, der er en nøgleaktør, når det handler om at skabe billige boliger.
- De frivillige organisationer, som traditionelt har bistået med støtte til udsatte borgere, når systemet ikke er fintmasket nok. De har erfaring med at skabe netværk, relationer og ligeværdige fællesskaber med de unge.
- En række fonde bakker op, fordi de ønsker at investere i at stoppe hjemløsheden. Fondene er vigtige parter, fordi de bedre end nogen andre kan arbejde på tværs af sektorer og dermed vise, hvordan sektorbarrierer kan overkommes.

Dertil kommer en lang række andre aktører, der bl.a. beskæftiger sig med forskning, vidensformidling og undervisning af de medarbejdergrupper, som står centralt i hjemløse-arbejdet – eller som på anden måde sidder inde med værdifuld viden og erfaring på området.

De hjemløse unge adskiller sig på flere punkter fra de ældre hjemløse.

I Danmark udspringer hjemløse-arbejdet i høj grad af de store sociale og kirkelige organisationer. I kølvandet på industrialiseringen igangsatte de i begyndelsen af det 20. århundrede storstilede indsatser for at sikre de hjemløse et måltid mad, varmt tøj til kolde dage og et sted for natten.

Denne akutte indsats er med tiden suppleret med moderne socialpolitiske indsatser, der skal hjælpe udsatte borgere ud af hjemløsheden. Der er opbygget herberger, sociale institutioner, forsorgshjem og i senere tid udslusningsboliger, startboliger og andre tiltag, hvor socialfagligt person-

ale arbejder for at få mennesker væk fra gaden og hjælpe dem med livsbaneskift. Selv om Housing First siden 2009 har været den anbefalede metode, fylder de midlertidige indsatser stadig meget: De kolde vintre imødegås stadig med oprettelse af akutpladser, og herbergspladser, natvarmestuer og hjemløsecafeer er fortsat et vigtigt omdrejningspunkt for hjemløsearbejdet. Men alligevel stiger antallet af hjemløse, særligt blandt de unge.

Fra soveposer til hjem.

Hjem til Alle alliancen ønsker at flytte fokus i hjemløsearbejdet fra midlertidige til varige løsninger: Målet må være, at indsatsen faktisk stopper hjemløsheden.

Tre barrierer for en ny hjemløse-indsats

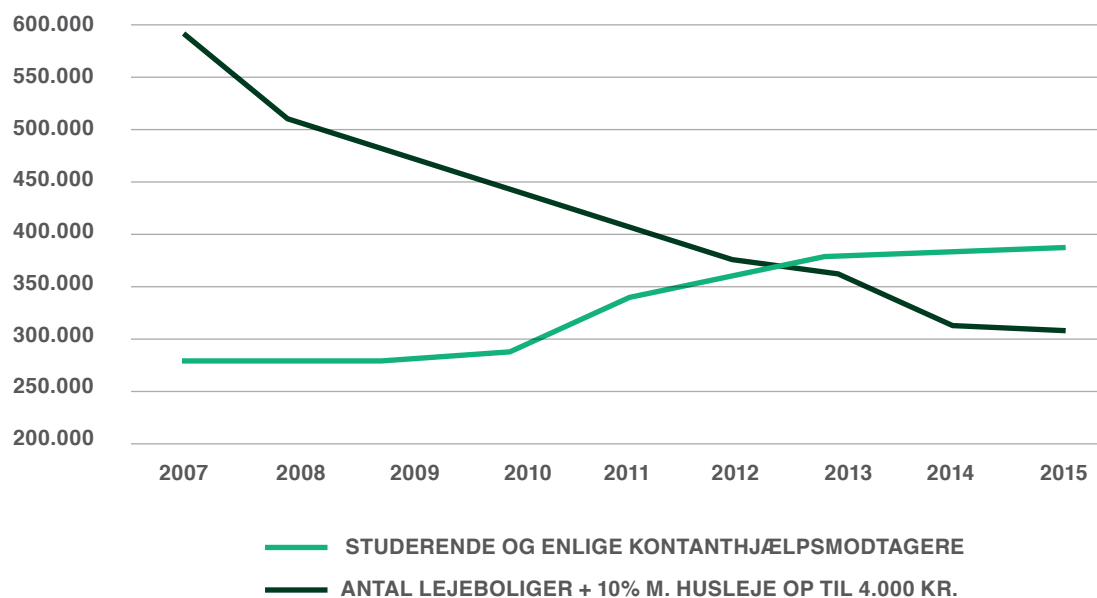
Det problem, som alliancen har sat sig for at løse, dækker over mindst tre grundlæggende problemkomplekser.

For det første blokerer strukturerne og udviklingen på boligmarkedet for en indsats, der fokuserer på varige boliger frem for midlertidige tilbud.

For det andet er de systemer og regler, der sætter rammerne for hjemløsearbejdet, ofte modsatrettede. Med de stadig større lovkomplekser på bolig-, social-, og beskæftigelsesområdet er der skabt et system, hvor incitamenterne til at bekæmpe

hjemløshed ofte forsvinder i kasse- og silo-tænkning.

For det tredje er de hjemløse unge en sammensat målgruppe med komplekse udfordringer. Hver især har de deres egne problemer, deres egen historie og deres egen sociale bagage. En bolig er et vigtigt element til at hjælpe dem med et livsbaneskift. Men det er ikke en indsats, der kan stå alene.

Figur 10.1 Udviklingen i antal betalelige lejeboliger og enlige kontanthjælpsmodtagere uden børn og studerende 2007-2015, løbende priser.

Kilde: Analyse & Tal 2016 pba. data fra: Om antal lejeboliger inkl. studieboliger:

Rigsrevisionen 2014; MBBL 2014, uibm.dk

1

Boligmarkedet blokerer for housing first

Det danske boligmarked er præget af stigende priser, og i mange kommuner, især i de største byer, er boligmarkedet under stærkt pres. Boligen lægger beslag på en stadig større andel af gennemsnitsdanskerens månedlige udgifter.

I mange år har modernisering af boligmassen betydet, at små lejligheder er blevet sløffet til fordel for store, og antallet af små lejligheder til lav husleje er derfor skrumpet. En opgørelse fra Boligministeriet viser, at knap 27.000 almene boliger med en husleje på 4.000 kr. eller derunder fraflyttes hvert år. Potentielt er der altså en ledig kapacitet. Men dels er disse boliger ikke jævnt fordelt over landet, dels er efterspørgslen på dem stor.

Det skyldes bl.a., at gruppen af borgere med lille betalingsevne er vokset. Betalingsevnen

hos unge på kontanthjælp eller ungeydelse er på maksimalt kr. 3.200 om måneden, og dertil kommer borgere på nedsat kontanthjælp, flygtninge på integrationsydelse og ældre på folkepension.

Samtidig sker der en nettotilvandring fra land til by, og især de unge søger væk fra de små samfund til fordel for livet og uddannelsesmulighederne i de store byer. Det øger efterspørgslen på billige boliger yderligere.

Kommunerne må ofte fravælge de almene lejligheder, som de ellers har anvisningsret til, fordi de er for store og for dyre i forhold til behovet. I en kommune som København er de almene ungdomsboliger blevet så dyre, at kommunen afstår fra at bruge sin anvisningsret til op mod hver 4. bolig.

1

Hvordan overvindes barriererne?

Alliancen har sat sig for at udfordre udviklingen i boligmarkedet. Betalelige boliger kræver en politisk indsats, både nationalt og lokalt, og det kræver boligaktører, der er parat til at gå nye veje.

Både med innovativt nybyggeri, der skaber hjem også til små indkomster, og med en kreativ udnyttelse af eksisterende bygninger og boligområder.

2

Systemerne modarbejder hinanden

Indsatsen for de unge hjemløse er i dag spredt på mange instanser, og de unge kommer typisk i kontakt med mange forskellige systemer, der opererer ud fra vidt forskellige – ofte modstridende – målsætninger, logikker og incitamenter.

I mødet med beskæftigelsessystemet, ydelsessystemet og det psykiatriske system oplever de unge ofte, at langsigtede løsninger overtrumfes af kortsigtede hensyn og finansieringsstrukturer mellem stat og kommune. I nogle tilfælde betyder det, at de helt vender systemet ryggen og forsvinder ud i en gråzone.

I beskæftigelsessystemet handler det først og fremmest om at få den unge i job – selv om jobindsatser med base fra gaden eller et herberg sjældent er effektivt.

I ydelsessystemet oplever nogle unge, at de har svært ved at fastholde deres bolig, fordi de netop gradvist får det bedre. Det kan betyde, at de blive revisiteret fra at være aktiveringsparate til at blive uddannelsesparate – og dermed bliver flyttet ned fra kontanthjælp til ungeydelse. Det kan ske helt op til et år før studiestart, og altså lang tid før det er muligt at søge om SU og SULån. På en nedsat ydelse kan det være umuligt at holde fast i boligen.

En del unge har desuden problemer, der bringer dem i kontakt med det psykiatriske system. Indlægges de over en længere periode, vil mange miste deres herbergsplads, deres lejlighed eller måske bare den ”sofaaftale”, de havde. Ved udskrivningen er der derfor en opgave i at sikre et sted at bo. Der er eksempler på at unge efter indlæggelser med psykoser udskrives til ambulant efter-

behandling med afsæt i en plads på et natherberg. Det vil sige, at dagen tilbringes på gaden og natten på en madras sammen med andre, der kommer og går. Det er selv-sagt ikke en effektiv måde at fastholde resultatet af en dyr hospitalsindlæggelse. Heller ikke de målrettede boligstøtteordninger fungerer altid efter hensigten.

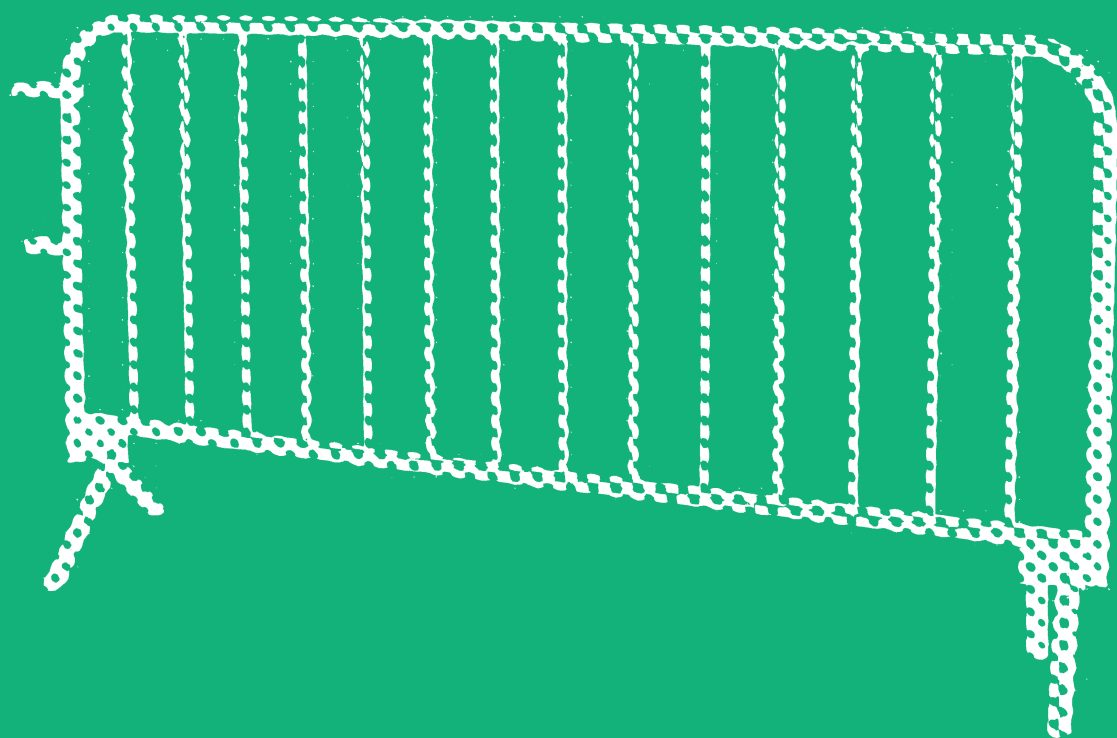
Unge, der selv har fundet en billig bolig, kan få bevilget indskud fra kommunen. Men det er ikke nemt, og det kan tage længere tid, end udlejeren har tålmodighed til. Og for dog at sikre den unge tag over hovedet kan det i så fald være enklere for den kommunale myndighed at bede den unge om at flytte tilbage på herberg. Det koster godt nok minimum 30.000 om måneden, men dén udgift trækkes fra andre kasser og deles af stat og kommune.

Flere kommuner har forsøgt at udnytte nye store lejligheder til fællesskaber, hvor flere unge kan bo sammen og dele huslejen. Men

da det kun er muligt at få adgang til boligstøtte, hvis man har eget køkken, er det reelt ikke muligt at skaffe de unge hjemløse en bolig ad denne vej.

Det betyder også, at mange kollegieboliger er for dyre, fordi de kun har fælleskøkkener og derfor ikke giver mulighed for boligstøtte.

I foråret 2017 blev der i Planloven skabt mulighed for at bygge midlertidige containerboliger, der ser ud til at kunne blive en ny, innovativ og ikke mindst relativ billig boligmodel. På ganske få kvadratmeter vil det være muligt at skabe hjem til unge på SU. Men de nye boliger er ifølge loven forbeholdt studerende og det er ikke umiddelbart muligt at bygge alment. Boligerne er således ikke tilgængelige for unge hjemløse, for de er ikke studerende, og kommunen kan ikke anvise, for ejerformen er privat. Planloven kommer dermed til at modarbejde princippet om Housing First.

2

Hvordan overvindes barriererne?

Alliancen har sat sig for
at udfordre de love, regler og
administrative begrænsninger,
som modvirker det fælles mål.

Skal de unge ud af hjemløsheden,
skal de først og fremmest hjælpes
til en bolig og sikres mulighed for
at fastholde den – også selv om
det på kort sigt er en udgift
for fællesskabet.

3

Hjemløshed er kun en del af problemet

De unge, der ikke kun er boligløse, men egentlig hjemløse, har ofte andre udfordringer, som gør det svært for dem at skabe forbedringer for sig selv. Omkring halvdelen af de unge har været i kontakt med det kommunale system siden barndommen.

En del af de unge savner de sociale kompetencer, der gør det muligt for dem at navigere i ungdomslivet og begynde at arbejde på at skabe sig et voksenliv. Mange har haft kaotiske opvækstvilkår, ofte med forældre, der ikke har været de bedste rollemodeller. Måske er regningerne ikke blevet betalt til tiden, måske har der ikke været hjælp til lektiere, måske har der ikke altid været aftensmad på bordet.

Mange har en begrænset eller besværet kontakt til deres familie og forældre. Og hvis familien har sine egne problemer at slås med, er de unge i høj grad overladt til sig selv.

Ligesom andre unge kan flere af de hjemløse unge fortælle om venner, kammerater og bekendte. Men når historierne åbnes op, tegner der sig ofte et billede af ustabile eller uhensigtsmæssige relationer, som de unge ønsker at distancere sig fra. De hjemløse unges omgangskreds er sjældent i stand til at løfte den opgave, det er at støtte et menneske, som er havnet i en så udsat position.

3

Hvordan overvindes barriererne?

En bolig er ikke nok.
Alliancen arbejder for, at unge
tilbydes den støtte, der skal til, for at
de evner at bo alene, blive en del af et
fællesskab og begynde at bygge en
tilværelse op med uddannelse og arbejde.

Målet er, at de unge bliver selvforsørgende,
så de faktisk kan holde
fast i en bolig.

Behov for folkelig og politisk opbakning

Oven i disse tre barrierer kommer de forestillinger, holdninger og fordomme, der præger danskernes billede af hjemløshed. Vi har generelt lille tiltro til, at hjemløshed kan stoppes, og det er en udbredt forestilling, at hjemløshed i større eller mindre grad er et personligt valg.

Hvis hjemløse unge – og ældre – skal hjælpes bedst muligt til at komme ud af hjemløsheden, er det derfor ikke nok at vide, hvilken indsats der er den rigtige. Det er lige så vigtigt, at der i befolkningen er opbakning til målet om at hjælpe dem ud af hjemløsheden – og et pres for, at det afspejler sig i de politiske prioriteringer.

”

Selvom jeg

har boet hele mit liv på Amager,
så blev jeg placeret på Lolland Falster.

Jeg blev taget fra alt, hvad jeg
kender, mine venner og familie,
og så blev jeg placeret dernede.

Siden da, har jeg gerne ville
tilbage til København, men ingen
ville hjælpe mig med
at komme hjem”

04.

Boligen er ikke målet alene

Med Housing First kan man komme langt med at støtte de unge i at bo i egen bolig. Men det kan og skal ikke være hele løsningen.

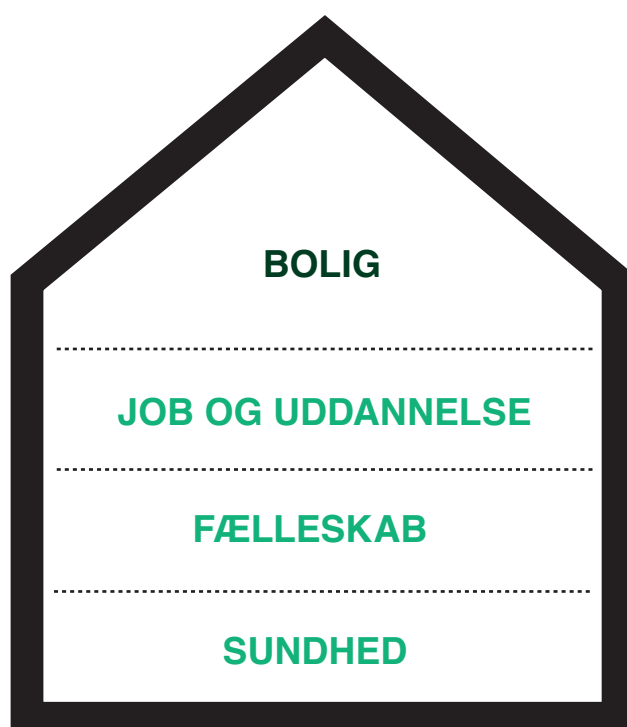
Hvis de hjemløse unge skal have en god start på ungdoms- og voksenlivet, må man også styrke alt det, der ikke handler om tag over hovedet – men som kan være en lige så stor udfordring for mange hjemløse unge.

Hjem til Alle alliancen arbejder ud fra en 24/7-model, hvor aktører på tværs af sektorer bidrager med at understøtte (gen)etablering af de unges netværk, deres adgang til job og uddannelse samt deres mentale og fysiske sundhed.

Tanken er, at modellen skal i spil for hvert af de 2.000 nye hjem, der etableres gennem alliancen.

24/7-modellen består af fire sammenhængende elementer: Individuel bostøtte, fællesskaber, sundhed samt uddannelse og job.

Alliancen er i færd med at afprøve, hvordan de fire elementer skal udformes og implementeres i praksis, så de bedst matcher de unges behov og de lokale muligheder.

1

Intensiv og koordineret bostøtte

Housing First er ikke ensbetydende med Housing Only. At skaffe de unge hjemløse tag over hovedet er kun første skridt i indsatsen, hvis det skal lykkes at skabe varige livsforbedringer.

Fra hjemløsestrategien ved vi, at omkring 90 pct. af de hjemløse fastholdes i egen bolig, hvis de samtidig modtager intensiv bostøtte i form af en af de evidensbaserede metoder Critical Time Intervention (CTI), Intensive Case Management (ICM) eller ACT (Assertive Community Treatment).

Alligevel er det meget få, der modtager sådanne bostøtteforløb. Ifølge SFI's evaluering af hjemløsestrategien var det kun ca. en tredjedel af alle hjemløse, der i perioden 2009-2015 havde modtaget en eller anden form for bostøtte. Og kun ca. 4 pct. havde modtaget bostøtte baseret på en af de tre evidensbaserede metoder.

Hjem til Alle arbejder for, at der med alle de boliger, der skaffes til hjemløse unge, skal følge ét af de tre evidensbaserede bostøtte-

forløb. Det sker indtil videre med afsæt i CTI-metoden. CTI-metoden er et intensivt, ni-måneders bostøtteforløb inddelt i tre faser:

- Overgang til egen bolig.
- Afprøvning og tilpasning af plan for støtte.
- Overdragelse af ansvar for fremtidig støtte til borgeren selv og det etablerede støttenetværk.

CTI-forløbet varetages af en gennemgående støtteperson, der koordinerer forløbet og yder social og praktisk støtte i hverdagen.

Målet er at styrke støttenetværket, så den unge efter endt bostøtte kan benytte øvrige sociale tilbud og behandlingstilbud.

CTI-medarbejderen har særligt fokus på den unges økonomi, fysiske og psykiske helbred, evt. misbrug, netværk og sociale relationer, daglige aktiviteter – f.eks. i lokale foreninger eller aktivitetstilbud – samt uddannelses- og arbejdsmarkedskompetencer. ICM og ACT har et tilsvarende fokus, men er tilrettelagt en smule anderledes.

2

Nære relationer og nye muligheder

I foråret 2017 lancerede TrygFonden og Mary-Fonden sammen med VIVE Fællesskabsmålingen. En undersøgelse af livsvilkår og social eksklusion i Danmark.

Den viste, at omkring en femtedel af danskerne i aldersgruppen 18-70 år i større eller mindre grad oplever, at de står på kanten af de fællesskaber, hvor andre mødes. 4 pct. kæmper med flere problemer: En presset økonomi, dårligt helbred og psykisk lidelse. Blandt dem føler 86 pct. sig i høj grad eller i nogen grad ensomme. Og kun 17 pct. af dem deltager aktivt i grupper eller foreninger.

Målingen viste også, at de nære relationer til venner og familie er svage blandt socialt udsatte danskere – især hvis de også kæmper med psykiske udfordringer. Hver sjette fortæller, at de hellere vil henvende sig til professionelle end til familie og venner, hvis de føler sig nedtrykte eller trængte.

Langvarig ensomhed kan have alvorlige konsekvenser for ens trivsel og helbred. Adskillige internationale og nationale under-

søgelser viser, at netop sociale relationer er det væsentligste parameter for at leve et lykkeligt liv.

Særligt i ungdomslivet har venskaber og andre sociale relationer stor værdi. Venskaber giver anerkendelse og prestige og spiller en helt afgørende rolle i udviklingen af de unges identitet. Derfor er det bekymrende, når hjemløseundersøgelserne gang på gang viser, at hjemløse unge socialt, helbredsmæssigt og arbejdsmæssigt står uden for fællesskabet.

Sociale relationer er kilde til social kapital, som igen er et vigtigt middel til social mobilitet. Det gælder særligt de relationer, der rækker ud over den enkeltes primære netværk. Relationer til mennesker med andre baggrunde og ressourcer kan skabe nye muligheder for den enkelte, f.eks. i form af adgang til jobs, uddannelse eller nye positive fællesskaber

Hjem til Alle alliancen arbejder med at styrke de hjemløse unges netværk og sociale kapital på to områder.

For det første er der brug for at styrke de unges nære relationer for at undgå ensomhed og ensomhedens følgevirkninger.

For det andet har de brug for at opbygge relationer til voksne og andre unge med andre typer af erfaring, baggrund og ressourcer. Det kan give adgang til nye netværk, uddannelses- og jobmuligheder for den enkelte.

I arbejdet med at give de unge adgang til nye fællesskaber har Alliancen indtil videre taget udgangspunkt i boligen – uanset om det drejer sig om eksisterende ungdomsboliger, nybyggeri eller midlertidige overnatningsmuligheder. Det kan bl.a. ske ved at reservere 10-20 pct. af boligerne i et konkret ungdomsboligfællesskab, f.eks. et kollegium, til hjemløse unge. Grundtanken er, at boligen giver adgang til et ungdomsfællesskab, som kan være med til at bane vej for uddannelse, beskæftigelse, fritidsaktiviteter og nye nære venskaber.

Det er ikke altid nemt, især ikke for dem, der kæmper med sociale problemer. Erfaringen er, at flere af de hjemløse unge finder det svært at indgå i eksempelvis et kollegiefællesskab.

CTI-medarbejderne, der følger med de unge, når de får en bolig, har stort fokus på at støtte de unge til at blive en del af boligfællesskabet og på at styrke de unges netværk i det hele taget. Men adgangen til et fællesskab opstår ikke alene ved at fokusere på den enkelte unges evne og lyst til at begå sig i fællesskabet. Det kræver også rummelighed og vilje hos flertallet i fællesskabet. Det handler ikke kun om at tilpasse den hjemløse unge til fællesskabet, men også om at tilpasse fællesskabet til den hjemløse unge.

I det kommende år vil alliancen afprøve, hvordan lokale aktører bedst muligt sætter de hjemløse unges ressourcer i spil og booster fællesskabet blandt alle de unge, der indgår i et boligfællesskab.

3

Psykisk og fysisk sundhed

Fra VIVE's hjemløsetælling ved vi, at op mod halvdelen af de hjemløse unge har en psykisk sygdom, og op mod to tredjedele har et misbrug af alkohol, stoffer eller begge dele. Men mange af de unge oplever det som vanskeligt at benytte eksisterende sundhedstilbud.

F.eks. er ventetiden ofte lang, hvis de unge f.eks. skal henvises til et psykologforløb finansieret af offentlige midler. Det kan svække motivationen – og risikerer at bremse den unges udviklingsproces. Og en ting som tandlægebesøg nedprioriteres ofte, når man har et begrænset økonomisk råderum.

Hjem til Alle alliancen arbejder for at styrke de unges fysiske og psykiske sundhed ved at gøre eksempelvis tandlægebehandling og psykologforløb mere tilgængelige, og for at forankre indsatsen i en organisatorisk og økonomisk bæredygtig model.

Et instrument kan være større økonomisk selvbestemmelse.

Aarhus Kommune har således gode erfaringer med at give langtidsledige kontanthjælpsmodtagere og udsatte familier større grad af indflydelse på, hvordan der budgetteres med den økonomiske støtte i den kommunale indsats.

Det sker gennem såkaldte personlige borgerstyrede budgetter, hvor den enkelte borger sammen med en sagsbehandler udarbejder et personligt budget på maksimalt 50.000 kr. til de initiativer, som de er enige om er vigtige for (i dette tilfælde) at opnå beskæftigelse.

Forsøget er inspireret af erfaringer fra England. Her fik en gruppe hjemløse hver £3.000 uden betingelser eller modkrav. Efter ét år havde mere end halvdelen af de hjemløse oplevet mærkbare livsforbedringer: De havde fået tag over hovedet, var kommet i gang med uddannelse eller arbejde eller var kommet i afvænning.

Alliancen undersøger muligheden for at afprøve en lignende model med hjemløse

unge i Danmark, i samarbejde med kommuner og eventuelt fonde.

Personlige borgerstyrede budgetter kan give bostøttemedarbejderen og den unge selv større økonomisk fleksibilitet i forhold til, hvilke initiativer der skal iværksættes for og med den unge.

Hvis den unge eksempelvis har brug for et psykologforløb eller en tandlægebehandling, kan det igangsættes hurtigt og let, fordi den unge ikke skal igennem en lang

henvisnings- og ansøgningsprocedure i offentligt regi.

I personlige borgerstyrede budgetter er midlerne ikke bundet til sundhedstilbud – de kan også dække initiativer, der styrker boligsituation, netværk, uddannelse eller beskæftigelse på anden vis. Grundprincippet er, at der ikke bruges flere ressourcer pr. borger end hidtil, men at de udmøntes mere fleksibelt, individuelt, helhedsorienteret og – ikke mindst – med øget selvbestemmelse og ejerskab fra den unges side.

4

Bedre uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder

Alliancens mål er, at de unge skal udvikle sig i retning af selvstændighed og selvforsørgelse, så risikoen for igen at ende i hjemløshed bliver mindre.

Her er uddannelse og beskæftigelse afgørende elementer. Men begge dele er en stor udfordring for rigtig mange hjemløse unge – ikke mindst i en tid, hvor der er kamp om både jobs og uddannelsespladser.

Derfor sætter alliancen fokus på, hvordan vi kan gå nye veje for at tilvejebringe jobs, der matcher de unges ressourcer og talenter, og hvordan vi bedst muligt styrker de unges vej gennem uddannelsessystemet.

I Københavns Kommune er Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen gået sammen med Falck om at undersøge mulighederne for at etablere et partnerskab, hvor Falck stiller praktikpladser og mentorforløb til rådighed for hjemløse unge. Det har virksomheden gode erfaringer med i forhold til andre målgrupper.

I første omgang skal samarbejdet afprøves i få forløb for at få erfaringer at bygge videre på. Herefter kan det udvides til flere forløb for flere unge og eventuelt med flere virksomheder.

På nationalt plan arbejder alliancen på at etablere dialog med allerede etablerede virksomhedsnetværk om at understøtte de unges uddannelses- og jobmuligheder.

Eksempelvis ved at etablere praktikpladser, fritidsjobs eller ufaglærte jobs med tilstrækkelig støtte til, at de unge, der har begrænsede erfaringer med at begå sig på en arbejdsplads, kommer godt fra start i arbejdslivet. Samarbejdet med virksomhederne kan – hvis det er muligt – kobles til de boligfællesskaber, de unge bor i.

Uddannelse og beskæftigelse har ikke været alliancens primære fokusområde det første år, men vil i den kommende tid få en mere central plads i alliancens arbejde.

Om det svære fællesskab:

”

Jeg synes
det var vildt svært, fordi
de allerede i forvejen vidste,
at vi er nogle unge der har det
svært. Så det blev rimelig hurtigt
lagt sådan et ”os og dem”.
Eller det følte jeg i hvert fald.
Altså de var søde til at tage
imod en, men det er svært når de
i forvejen ved, at man har den her
baggrund. Jeg synes lidt der
var et ”os og dem”.”

Videreudvikling af 24/7-modellen

24/7-modellen er ikke en færdig opskrift, men en model under udvikling. Konkret har alliancen bevæget sig fra at identificere et behov for at styrke den sociale støtte til hjemløse unge, når de får en bolig, til at udvikle en konkret model med en række grundprincipper for den støtte, der skal etableres: F.eks. at den skal være helhedsorienteret, individuelt tilrettelagt, inddrage civilsamfundsaktører og private virksomheder efter behov, styrke de unges netværk samt forbedre deres sundhed, uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.

Næste skridt er at beskrive, hvordan de fire elementer i modellen kan udformes, organiseres og implementeres i praksis, så de bedst matcher de unges behov og ønsker. Behov og ønsker er individuelle, og det skal 24/7-modellen tage højde for.

Modellen har udmøntet sig i en række ”prototyper” – beskrivelser af konkrete indsatser ud fra foreløbige antagelser om, hvordan de enkelte elementer kan implementeres. En prototype skal hurtigst muligt afprøves,

evalueres og tilpasses på baggrund af de høstede erfaringer.

F.eks. har Alliancen undersøgt muligheden for at etablere lokale aftaler med civilsamsfundsorganisationer, private virksomheder og fonde om at levere støtte til netværk, sundhed og beskæftigelse som supplement til kommunens indsatser.

Men i praksis har det vist sig vanskeligt at etablere den type faste aftaler mellem aktørerne, da det er svært at forudsige, hvor mange unge der vil takke ja til eksempelvis et tilbud om en frivillig mentor. Alliancen er blevet klogere og kan på den baggrund tilpasse og videreudvikle modellen.

Der er stadig et stykke vej igen, før Hjem til Alle alliancen står med en færdig 24/7-model. Afprøvning, evaluering og tilpasning skal gentages, indtil der er skabt en færdig model, der virker efter hensigten og kan forankres, skaleres og på sigt skabe systemisk forandring af indsatsen for og med hjemløse unge i Danmark.

05.

Sådan skaffer vi hjem til alle

Med Housing First kan man komme langt med at støtte de unge i at bo i egen bolig. Men det kan og skal ikke være hele løsningen.

Hjem til Alle alliancen er på en række områder ved at undersøge, hvilke konkrete initiativer der kan bidrage til at skabe 2.000 nye hjem til de hjemløse unge.

Alliancen fokuserer især på, hvordan man kan udfordre mekanismerne på det eksisterende boligmarked, skabe nye modeller for integration af udsatte unge i samarbejde med andre borgere og lade sig inspirere af internationale tendenser og konkrete forsøg.

Projekterne ligger inden for tre udviklingsspor, som alliancens medlemmer udpegede i 2016. Det er områder, hvor det vurderes, at

der ligger et særligt potentiale i at nytænke eksisterende regler og praksis, samt samspillet og rollefordelingen mellem de involverede aktører.

De tre udviklingsspor handler om at:

- Bygge nyt på en måde, der tilgodeser de unge hjemløses behov
- Omdanne eksisterende erhvervs-ejendomme til betalelige boliger
- Åbne eksisterende boliger for de unge hjemløse

For størstedelens vedkommende er initiativerne stadig i udviklingsfasen

”

Det er vigtigt, at dem jeg samarbejder med de kender mig, og kan se, at selvom jeg sidder og smiler, så har jeg det måske dårligt. De skal på et eller andet tidspunkt finde ud af hvem jeg er.“

1

Nybyggeri for hjemløse:

Containerboliger og Venligboliger

Mange boligområder har svært ved at etablere fællesskaber omkring udsatte borgere.

Der er brug for at skabe et nyt boligmarked for fællesskabs-byggerier, der gør det muligt at involvere udsatte borgere i nye fællesskaber, og som samtidig er attraktive for "almindelige" beboere.

På dette område findes der flere interessante internationale byggekoncepter, som kan tjene til inspiration. Alliancen har sat sig for at udforske, om det er muligt at udvikle tilsvarende modeller herhjemme – og udvikle en finansieringsmodel, der gør det muligt at realisere dem.

CASE

Midlertidige containerboliger til studier og fællesskab

Rundt om i byerne er der en række grunde, som er udpeget til at skulle bebygges, men hvor der ikke endnu er konkrete byggeprojekter i gang. Disse såkaldte perspektivgrunde kunne potentielt bruges til at placere billige, små boliger på.

Hidtil har Planloven været en væsentlig barriere for, at dette kan ske. Det har alene været muligt at opføre bebyggelse i maksimum 3 år på disse grunde, og skal der en fornuftig økonomi ind i disse boliger, er der brug for at kunne benytte dem i en længere periode.

I maj 2017 lykkedes det imidlertid at få ændret Planloven, så det nu er muligt at opføre

studieboliger i op til 10 år. Det åbner helt nye muligheder – bl.a. for såkaldte containerboliger.

I København har Cph. Containers søsat et konkret projekt med prototyper på containerboliger, i første omgang i området CPH vil-lage på Refshaleøen, hvor de første boliger står indflytningsklar i november 2017.

Ud over 170 boliger omfatter projektet et fælleshus med en tilknyttet fællesskabsmedarbejder, der har til opgave at udvikle et fællesskab i den nye containerby. Målet er at bygge i alt 2.500 boliger fordelt på 10 landsbyer inden 2020.

**Boligerne er meget små:
En container er ramme om 2 boliger på
hver 20 kvadratmeter til en månedlig
husleje på knap 3.900 kr.**

**Boligerne har hver et lille køkken,
hvilket principielt giver mulighed for
boligstøtte, mens bad og
toilet deles med naboen.**

Hvad går vi efter?

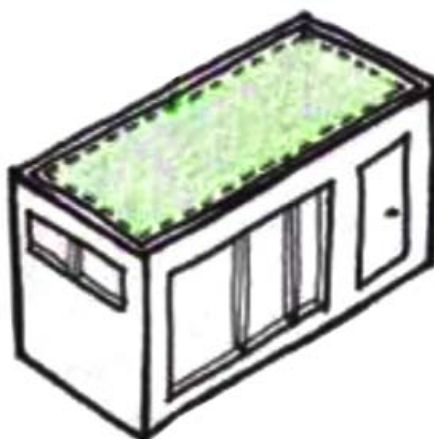
Adgang for unge hjemløse til 100 boliger på midlertidige grunde i København, Aarhus og andre interesserede byer.

Hvor langt er vi?

De første boliger er på vej på Refshaleøen i København, og i de kommende år vil op mod 2.500 studieboliger blive bygget på ledige byggegrunde i København

Hvad er næste skridt?

At afsøge muligheden for, at studieboliger af denne type også kan omfatte udsatte unge, der er potentielle studerende.

CASE

Venligbolig Plus – en fællesskabsmodel på vej på Frederiksberg

Venligbolig Plus er et samarbejde mellem KAB, Frederiksberg Forenede Boligselskaber, ONV arkitekter, 2+1 Idébureau og Frederiksberg Kommune, som sammen opfører et ungdomsbolig-byggeri midt på Frederiksberg i slutningen af 2018. Projektet var vinder af **Danish Design Award 2017**.

Venligbolig Plus er en præfabrikeret enhed med plads til to studerende, der deles om i alt 33 kvadratmeter. Den lille bolig estimeres at ville koste de studerende 2.500 kr. om måneden og er dermed en af de billigste på markedet.

Til gengæld for den lave husleje forpligter beboerne sig til at bidrage til et hverdags-

fællesskab, hvor de tager sig af hinanden i dagligdagen – både socialt og praktisk.

Konceptet er et løfterigt bud på, hvordan vi kan investere i velfærdsbyggeri, hvor unge forpligter sig på at skabe et fællesskab med hinanden – også dem, der har brug for en ekstra hånd i hverdagen og for hjælp til at få adgang til netværk, job og uddannelse.

Lignende boligfællesskaber findes allerede i Amsterdams Startblok Riekerhaven, som består af 565 boliger til unge studerende og unge flygtninge. For at holde administrationsudgifterne på et minimum forpligter de unge sig til selv at varetage en omfattende del af den løbende vedligeholdelse og organisering af fællesskabet.

I Venligbolig Plus på Frederiksberg vil en boligsocial medarbejder stå i spidsen for etableringen af hverdagsfællesskabet i det nye byggeri.

er og behov? Hvordan involveres lokale civilsamfunds- og erhvervsaktører i boligfællesskabet? Og hvordan undgår man stigmatisering?

Hjem til Alle samarbejder med Venligbolig Plus om at udvikle modellen til også at omfatte unge hjemløse. Sammen er vi derfor på en turne rundt i landet for at skabe interesse hos unge studerende og kommuner – og for at indsamle de unges idéer til, hvordan et hverdagsfællesskab bedst etableres i et helt nyt boligbyggeri:

Foreløbig har en prototype på Venligboligen været ramme om debatter på Folkemødet, Roskildefestivalen, Kulturmødet på Mors og Ungdommens Folkemøde. Næste stop er Almene Boligdage i Aarhus og BLOX i København.

Hvordan kan boligselskabet forpligte unge til at indgå i fællesskabet – og hvad vil de unge selv forpligte sig til? Hvilke arkitektoniske og sociale rammer kræver det at matche hjemløse unges ønsker, udfordring-

Ideindsamlingen danner grundlag for en efterfølgende designproces med omfattende brugerinvolvering. Målet er at designe rammerne for det gode hverdagsfællesskab mellem unge studerende, unge flygtninge – og på sigt også unge hjemløse.

Hvad går vi efter?

Hjem til Alle har som mål at Venligbolig Plus og lignende modeller kan inspirere til konkret byggeri overalt i Danmark, og at hjemløse unge bliver en del af målgruppen for byggeriet.

Hvor langt er vi?

Venligbolig Plus på Frederiksberg forventes indflytningsklar i 2019. Hjem til Alle forventer at forsøget på Frederiksberg kan danne skole for nye typer af fællesskabsbyggeri og bruges til målgruppen af unge hjemløse.

Hvad er næste skridt?

Hjem til Alle og Venligbolig Plus i dialog med andre kommuner, som har vist interesse for boligmodellen.

2

Konvertere erhvervsejendomme til boliger

Dette udviklingsspor tager afsæt i det paradoks, at vi på den ene side mangler billige boliger, mens der på den anden side står mange bygninger tomme rundt om i danske byer.

Alene i København er 10 pct. af alle erhvervslejemål ledige. Kunne vi udnytte nogle af dem til andre formål?

Hjem til Alle alliancen arbejder på at fremme konvertering fra erhverv til bolig. Det har oplagte fordele: Infrastrukturen er lagt, tilslutningsafgifter er betalt, og muligvis er der allerede et fungerende bymiljø og kollektiv trafik. I nogle tilfælde kan man blande ejerformerne, så der er attraktive private ejerboliger i nogle dele af bygningen, måske som penthouse-lejligheder eller boliger med dobbelt lofthøjde. Disse dyrere boliger kan være med til at finansiere billigere almene boliger i andre dele af bygningen. Den blandede beboersammensætning kan være en styrke, som der arbejdes målrettet med.

Alliancen har undersøgt to konkrete, meget forskellige cases, med henblik på at afklare, om det er muligt at omdanne erhvervslejemål til almene boliger for forskellige grup-

per af studerende, ph.d.-familier samt 10-15 pct. meget billige boliger til unge hjemløse.

Konklusionen er, at det er muligt at skabe økonomi i en konvertering af erhvervsejendomme – men der eksisterer en række barrierer. De knytter sig især til tilskudsmulighederne under almenboligloven, som kan gøre det vanskeligt at få prisen tilstrækkelig langt ned på studieboliger.

Det er samtidig en barriere, at de nuværende regler for boligstøtte forudsætter, at beboere har adgang til eget køkken. Hvis det var muligt at dele et køkken, ville det være nemmere at konvertere erhvervslejemål til billige boliger med en husleje, som unge hjemløse ville være i stand betale.

Hvad går vi efter?

Alliancen er på udkig efter tomt erhvervsbyggeri rundt om i landet, som det er meningsfuldt at konvertere til boliger for unge.

Hvor langt er vi?

Alliancen har lavet testberegninger på 2 konkrete byggesager.

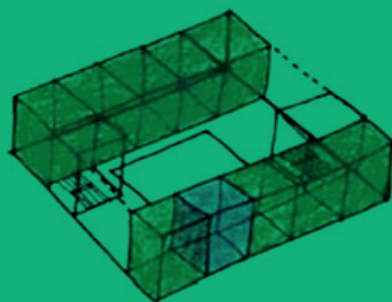
Hvad er næste skridt?

Alliancen arbejder for at skabe rum til forsøg med konkrete konverteringer i samarbejde med kommuner.

3

Udvide hjemløses unges adgang til

eksisterende boliger

Danmark er et af de lande, hvor der er flest bebyggede kvadratmeter pr. indbygger. Det er altså ikke boligmasse, vi mangler. Derfor kan der være god grund til at undersøge, om vi kan udfordre den måde, vi an-

vender det eksisterende byggeri på. Hjem til Alle alliancen arbejder for at åbne boligmassen op for de unge hjemløse og skabe nye typer af fællesskaber med de eksisterende beboere.

CASE

Kollegiemodellen

Kollegiemodellen åbner døren til boliger, det er svært at komme i betragtning til – og fællesskaber, det kan være krævende at blive en del af.

I kollegiemodellen reserverer private kollegier 10-20 pct. af boligerne til hjemløse unge. Den præcise målgruppeafgrænsning afklares lokalt mellem kollegiet og kommunen, men som udgangspunkt er målgruppen hjemløse mellem 17-30 år, som enten er studerende eller har ambitioner om at blive det inden for et år.

Modellen tager højde for, at mange af de unge har psykiske eller sociale problemer,

som kræver en særlig indsats. Derfor følger der intensiv CTI-bostøtte med før, under og efter indflytningen.

Kommunen henviser de unge, der vurderes at være et godt match for kollegiet. Derefter etableres der et tæt og åbent samarbejde mellem kollegiet og kommunens bostøtte medarbejdere samt embedsmænd.

Kollegiets ejendomsinspektør spiller en vigtig rolle i at få de hjemløse unge godt inkluderet på kollegiet – både i boligen og i kollegiefællesskabet. Ejendomsinspektøren fungerer i høj grad som social støtteperson i hverdagen.

Kollegiet bidrager desuden med en vis fleksibilitet i administrationen af boligerne – eksempelvis ved at gøre huslejen betalelig for den unge, dispensere fra krav om påbegyndt studieaktivitet og allokere de nødvendige medarbejderressourcer for at give de unge en god start på kollegiet.

Kollegiemodellen bygger på en grundtanke om, at boligen også skal give adgang til et ungdomsfællesskab. Både kommune og kollegium skal derfor bidrage til at hjælpe den unge ind i det eksisterende kollegiefællesskab. Indsatsen kan styrkes ved at bygge bro til andre lokale ungdomsfællesskaber – eksempelvis gennem samarbejde med lokale foreninger.

Hvad går vi efter?

Danske private fonde råder tilsammen over 4.030 kollegielejligheder. Hvis alle fondene reserverer 10-20 pct. af dem til hjemløse unge, kan vi sammen skabe hjem til 400-800 af de 2.000 unge, der i dag lever som hjemløse.

Hvor langt er vi?

Siden september 2016 har Bikubenfonden reserveret 10 pladser på fondens kollegium i København og 8 pladser på fondens kollegium i Odense og etableret et tæt samarbejde med de respektive kommuner. Derudover er der med inspiration fra Bikubenfonden etableret et samarbejde mellem Aarhus Kommunes forsorgshjem til hjemløse unge og Østjysk Bolig.

Hvad er næste skridt?

Hjem til Alle og Bikubenfonden undersøger mulighederne for at udbrede kollegiemodellen. Hjem til Alle hjælper med at etablere nye samarbejdsrelationer mellem kommuner, fonde og eventuelt lokale foreninger og virksomheder. Hjem til Alles involvering i København, Odense og Aarhus baner vej for vidensdeling og erfaringsudveksling på tværs af kollegier og byer.

CASE

Nightstop i Danmark

Den britiske organisation Depaul har i over ti år drevet initiativet Nightstop UK, som giver hjemløse unge mulighed for at overnatte hos frivillige private familier, der stiller et ekstra værelse til rådighed for en nat eller to – som alternativ til at sove på gaden eller på herberg.

Nightstop UK tilbyder overnatninger i 33 byer i England og er ved at blive udbredt til Canada og Østeuropa. Og nu er Hjem til Alle på vej med en lignende model i Danmark. Hjem til Alle alliancen arbejder først og fremmest med at etablere permanente boligløsninger til hjemløse unge. Men der er fortsat behov for at finde midlertidige løsninger, der kan fungere som alternativer til herberger, sofasurfing og at sove på gaden. Løsninger som Nightstop kan være med til

at engagere almindelige medborgere, styrke de unges netværk og forebygge, at de unge bliver en del af et hårdt hjemløsemiljø. Derfor har Hjem til Alle indledt et samarbejde med Depaul om at udvikle en dansk version af Nightstop, hvor private hjem åbnes for unge, der har brug for et midlertidigt og trygt sted at bo.

I England tilbyder Nightstop UK at køre hjemløse unge ud til familier, hvor de kan overnatte. Nightstop UK sørger for at træne familierne i at tage imod de unge hjemløse og være en del af den unges netværk. Nightstop UK sikrer også, at den unge er parat til at overnatte i et privat hjem, og står klar med et team af medarbejdere, der kan tilkaldes, hvis der opstår problemer under opholdet.

Hjemme hos familien deltager den unge så vidt muligt i hverdagens rytme: deltager i madlavning og oprydning, reder selv seng, står op og forlader hjemmet med den øvrige familie.

Landsdækkende netværk om udvikling, afprøvning og drift af en dansk version af Nightstop.

I Danmark er behovet anderledes end i England. Her har unge i højere grad behov for længere ophold – eventuelt helt op til tre-seks måneder – i trygge almindelige hjem, mens de venter på en permanent bolig.

Hjem til Alle er i gang med at udvikle og teste en konkret model i en dansk kontekst. Det sker i samarbejde med Depaul, Bikubenfonden, Københavns og Aarhus Kommuner samt et par andre interesserede kommuner.

Derfor er Hjem til Alle ved at undersøge, om Nightstop-konceptet kan "udvides", så det strækker sig over længere tid. Et ophold i private hjem kan også være en mulighed for unge, der skal videre fra en plejefamilie eller opholdssted ud i egen bolig.

Næste skridt er at finde en NGO med et landsdækkende netværk, der vil være i stand til at udvikle og drive en dansk version af Nightstop – og som kan garantere både mobilisering af familier, træning og vejledning.

Hvad går vi efter?

Alliancen vurderer at ca. 75 unge vil kunne bo privat i familier i 3-6 måneder.

Hvor langt er vi?

Hjem til Alle samarbejder med Aarhus og Københavns Kommuner om at udvikle en dansk version af Nightstop i samarbejde med Depaul UK og en dansk NGO. Financeret af Bikubenfonden

Hvad er næste skridt?

Finde og indgå aftale med en dansk NGO med landsdækkende netværk om at teste en dansk version.

06.

Dem vi taler om skal tale selv

Selv om mere end 2.000 unge lever som hjemløse i Danmark, er deres stemme stort set fraværende i den offentlige debat.

Derfor er Information og Hjem til Alle alliance – med støtte fra Bikubenfonden – gået sammen om at udvikle og afholde en medieskole for unge, der lever som hjemløse eller på anden måde har erfaring med hjemløshed. Målet er at kvalificere den offentlige samtale ved at bringe de unges egne perspektiver og erfaringer ind i debatten.

Medieskolen opbygger de unges egen kapacitet til at samarbejde med medierne, deltage i debatten og bruge deres egne historier til at nuancere billedet af, hvad det vil sige at være ung og hjemløs.

Det kan være en voldsom oplevelse at deltage i den offentlige debat – især når man stiller sin egen personlige historie til skue. På medieskolen får de unge ikke bare undervisning i at kommunikere gennem medierne. Forløbet skal også bidrage til de unges personlige, sociale og faglige kompetencer og give dem redskaber til at passe på sig selv i mødet med medierne.

Gennem samtale og øvelser får de styrket troen på, at deres stemme tæller, og at deres perspektiv har værdi.

Medieskolen er tilrettelagt som fire moduler af 3-4 timers varighed. De fire moduler gennemføres i november 2017. Ved endt forløb har deltagerne fået træning i at vinkle deres historier, samarbejde med journalister, blive interviewet, skrive debatindlæg m.m.

Forløbet foregår bag lukkede døre. Det er nødvendigt for at skabe den tillid, der skal til, for at de unge føler sig trygge og kan engagere sig i læringen. På den måde bygger medieskolen grundlaget for, at de unge kan gå styrkede ud og deltage i debatten på deres egne præmisser.

Der vil altså ikke blive rapporteret offentligt fra medieskolen, og de unges historier deles kun på Informations platforme i det omfang, de selv ønsker det. De af kursusdeltagerne, der tager ordet, bliver bakket op og hjulpet med at komme ud i verden med deres budskaber og fortællinger.

Information og Hjem til Alle alliance er åbne for at afholde flere medieskoler for hjemløse unge, hvis efterspørgslen er stor. Kontakt Hjem til Alle på info@hjemtilalle.dk, hvis du er interesseret i Medieskolen for hjemløse unge.

”

På Information vil vi gerne være med til at bringe de mennesker ind i debatten, der ved noget. Derfor laver vi sammen med Hjem til Alle alliancen en medieskole for hjemløse unge, hvor vi taler med de unge om, hvordan de kommer til orde i samfundsdebatten. Vi synes, at dem vi taler om, skal lære at tale selv.”

**Stine Carsten Kendal,
adm. direktør, Information**

Hjem til **alle** alliancen

Rapporten er skrevet af
Hjem til Alles sekretariat:
Ilja Sabaj-Kjær, seniorkonsulent
Anne Bergvith Sørensen, chefkonsulent
Vibe Klarup, direktør
Redaktion: Kalle Jørgensen, Invisible Inc.
Fotografi: Alexandra Buhl
Tak til de unge på Hellebro
Layout: Sigrun.nu

Hjem til Alle
Fonden
Fondenes Hus
Otto Mønstedts Gade 5
1571 København

www.hjemtilalle.dk

